

Abstrakt

V našem každodenním životě můžeme nabýt dojmu, že vidíme v oblacích postavy nebo, obličeje ve stínech měsíčních kráterů. Občas si myslíme, že jsme přišli na vzorec, který nám umožní vyhrát nad hracími automaty, máme dojem, že nás ovlivňuje konstelace hvězd, v šumu slyšíme hlasy, nebo sekvence smysluplných tónů. Všechny tyto situace jsou projevem jevu, který se nazývá apofenie. Jsou to kognitivní chyby, při kterých dochází k rozeznávání neexistujících vzorců. Speciální případ apofenie, kdy se takových chyb dopouští mozek při zpracování bezprostředních smyslových vjemů, nazýváme pareidolie.

V současné literatuře nepanuje jednotný názor, co se nazývá apofenií a co pareidolií. Práce se zabývá především evolucí pareidolie. Snaží se určit, nakolik se jedná o důsledek snahy o minimalizaci ztrát jedince v intencích biologické zdatnosti a rozebírá i jiné důvody kognitivního overfittingu. Dále práce objasňuje apofenii a vymezuje pareidolii jako její speciální případ. Detailněji se zaměřuje na obličejovou formu vizuální pareidolie, která je zdaleka nejprozkoumanějším jevem z diskutované skupiny příbuzných fenoménů. Práce představuje, jakým způsobem zpracovává náš mozek informace ohledně obličejů, pohlavní rozdíly ve vizuální pareidolii a možná vysvětlení evolučního původu tohoto specifického jevu.

Klíčová slova: pareidolie, apofenie, error management, psychoticismus, percepce